

ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่จำเป็นจะเป็นการกิน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีการใดๆ แล้วจะทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น

- มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง
- มีอาการอยากยา เมื่อยา
- ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อย ๆ
- สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

#### สาเหตุของการติดยาเสพติด

สามารถแบ่งได้ 3 ปัจจัยสำคัญ ดังนี้

##### 1.ปัจจัยตัวคน (ผู้เสพติด) ได้แก่

- ความอยากรู้อยากลองด้วยความคึกคะนอง
- มีค่านิยมและความเชื่อที่ผิด เช่น มองเป็นความโก้หรือเชื่อว่าจะทำงานได้มากขึ้น ทำให้สนุกสนาน ลืมความทุกข์
- ขาดความระมัดระวังในการใช้ยา
- ขาดทักษะในการดำรงชีวิตที่เหมาะสม เช่น ปฏิเสธไม่เป็นจัดการความเครียดของตนเองไม่ได้
- ขาดความรู้เรื่องยาเสพติดทำให้ถูกหลอก เชื่อคำชักจูง
- บุคลิกภาพบกพร่อง เช่น ขาดความรู้สึกรักตนเอง

##### 2.ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- ปัจจัยครอบครัว เช่น การสื่อสารในครอบครัวไม่ดี ครอบครัวแตกแยก ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง รวมทั้งในครอบครัวมีผู้ใช้ยาเสพติด
- ปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน เช่น อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาเสพติด
- ปัจจัยจากสังคม เช่น ละแวกบ้านมียาเสพติดแพร่ระบาดหรือมีพื้นที่เสี่ยงมาก เช่น สถานบันเทิง แหล่งมั่วสุม ฯลฯ ขาดพื้นที่สำหรับกิจกรรมที่ดีๆ และสร้างสรรค์ เช่น ที่เล่นกีฬา กิจกรรมแสดงออกต่างๆ ฯลฯ

##### 3. ปัจจัยตัวยา ได้แก่

ยาเสพติดจะไปกระตุ้นทำให้สมองสร้างสารเคมีที่ทำให้เกิดความรู้สึกสุข แต่เป็นการสร้างที่ผิดธรรมชาติ สมองจึงต้องปรับตัวด้วยการลดการหลั่งสารเคมีนั้นลง เมื่อหมดฤทธิ์ของยาเสพติด ร่างกายมีอาการหงุดหงิด ซึมเศร้า ส่งผลให้ต้องพยายามแสวงหายามาใช้ซ้ำเมื่อใช้ยาเสพติดบ่อยๆ สมองจะถูกทำลาย การใช้ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล ความยับยั้งใจจะเสียไป จนทำตามใจอารมณ์มากกว่าเหตุผล ผู้ที่ใช้ยาจึงไม่สามารถหยุดการใช้ยาได้ และกระทำการที่ไม่ควรเพื่อให้ได้ยามาเสพอย่างต่อเนื่อง จนเกิดการติดยาขึ้น

##### การสังเกตผู้ติดยาเสพติด

- ร่างกายทรุดโทรมผิวพรรณไม่เปล่งปลั่ง(ในกรณีเด็กและวัยรุ่น)
- ปากดำ ขอบตาดำ และมีลักษณะเหมือนคนอดนอน(ในกรณียาเสพติดที่กระตุ้นประสาท)
- มีอาการกัดกรามบ่อยๆ โดยไม่รู้สึกรำคาญ เนื่องจากฤทธิ์กระตุ้นของตัวยา (ในกรณียาเสพติดที่กระตุ้นประสาท)
- ลูกลึกลึกลน พูดทวนไม่รู้เรื่อง
- สวมเสื้อแขนยาวตลอดเวลาเพื่อปกป้องรอยเข็มฉีดยา(กรณีใช้ยาเสพติดประเภทกดประสาทด้วยวิธีการฉีด)
- มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างผิดปกติ เช่น มีผลการเรียนแย่งลง ทำงานประสิทธิภาพลดลง ห่างเหินสมาชิกในครอบครัว
- อารมณ์ฉุนเฉียว จึงมักพบผู้เสพยาเสพติดทะเลาะวิวาทและทำร้ายผู้อื่น หรือในทางกลับกัน บางคนอาจเงียบขรึมผิดปกติ ชอบแยกตัวอยู่คนเดียวหนีออกจากพรรคพวกเพื่อนฝูง

##### การบำบัดผู้ติดยาเสพติด

หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลด ละ เลิก ยาเสพติด โดยวิธีการบำบัดรักษาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม